

kleur,ns plein

Burgers spreken zich uit over de herinrichting van het Mercuriusplein in Berlicum
dromen, wensen, ideeën, vragen

Een initiatief van MevM
8 november 2014

1. Aanleiding

Donderdag 2 oktober 2014 was er een informatieronde voor de gemeenteraad over een aantal ontwikkelingen in Berlicum. Het betreft:

- Herinrichting Kerkwijk
- DPO (Distributie Planologisch Onderzoek)
- Herinrichting Mercuriusplein

Bij zowel het eerste als het laatste onderwerp is stedenbouwkundige Arie Hoogstad ingeschakeld om de plannen vorm te geven. Door vooral met direct betrokkenen (aanwonenden, ondernemers, belangengroeperingen en winkeliers) te gaan praten onder de titel: 'praten met een schets'.

Alle burgers van de Berlicum/Middelrode en, in mindere mate, de overige deelplaatsen in onze gemeente, kennen en komen op het Mercuriusplein in Berlicum. Een plein dat al jaren veel discussie oproept. Iedereen vindt er iets van, maar er komt ook weinig in beweging.

Maar wat willen wij, burgers van dit dorp met dit plein. Wat zijn onze wensen, dromen, vragen, plannen? Kunnen wij, als burgers, samen vorm gaan geven aan ons plein? Een aantal mensen nam als burgerinitiatief (onder de vlag van MevM) de handschoen op en wilde daar achter komen.

Dat hebben we gedaan door op zaterdag 8 november 2014 met een kraam op het Mercuriusplein te gaan staan. En op die manier met burgers in gesprek te gaan, hen aan te horen en ze over ideeën/wensen /oplossingen te bevragen.

Voorafgaand zijn via diverse media (Lokaal 7, De Brug en het Brabants Dagblad) de burgers al op de hoogte gesteld van het initiatief.

Gedurende de dag hebben we tussen de 50 en 75 mensen gesproken. Zij hebben diverse ideeën aangedragen die verderop zijn weergegeven en verbeeld.

Tijdens die zaterdag hebben we op elk heel uur een persoon gevraagd zijn/haar standpunt nader toe te komen lichten. Deze personen (zie volgende pagina) zijn een redelijke afspiegeling van onze gehele bevolking.

- Herman Schunselaar, voorzitter Bres
- Regine van den Boom, gehandicapt en bewoner
- Luuk van den Boom, betrokken bewoner (30-40 Jaar)
- Joep Meijs, representeert jongeren
- Daan Langens, kinderburgemeester
- Tom de Kok, eigenaar Hema Berlicum
- Martien van Osch, OSLO landschapsarchitect
- Arie Hoogstad, stedenbouwkundige
- Gerda Dielissen, marktkoopvrouw
- Henri Smulders, aanwonende

Dit verslag geeft een beeld van de bijeenkomst op het Mercuriusplein. We starten met een aantal opmerkingen over wat ons is opgevallen. Vervolgens zoomen we in op de reacties van het publiek. Tot slot geven we een drietal impressies van individuele burgers over het Mercuriusplein. In de bijlage geven we in een bredere visie aan, hoe volgens MevM een dergelijke herinrichting van het plein aan kwaliteit en draagvlak kan winnen door de bevolking er nog meer bij te betrekken.

Terugblik

In een heel korte tijd hebben wij, de initiatiefnemers, een initiatief op touw gezet om met burgers op een open manier over een specifiek onderwerp, dat de gehele gemeenschap aangaat, van gedachten te wisselen. Wij en alle burgers die een bijdrage hebben geleverd, zijn enthousiast over deze wijze van werken. Vooral het aspect dat alle meningen, opvattingen en wensen gehoord kunnen worden spreekt iedereen aan.

We hopen ook dat deze 'mini-volksraadpleging' een plek krijgt in het herinrichtingsproces van het Mercuriusplein. Waar mogelijk willen wij daar graag nog een verdere bijdrage in leveren. Wij zullen in de toekomst vaker dit soort snelle interventies inzetten.

Tot slot willen we iedereen bedanken voor de betrokkenheid en inzet voor dit initiatief. En zijn we dank verschuldigd aan de gemeente Sint-Michielsgestel (Peter van Boxtel) die ons voorzag van kaarten en foto's, de Jumbo (koffie/thee en stroom) en de Hema (koekjes).

De initiatiefnemers van dit burgerinitiatief zijn:

Hélène van Dooremolen

René Albers

Rien van de Boom

Stan Brouwers

Met elkaar voor Mekaar

Burgerinitiatief gemeente Sint-Michielsgestel

info@metelkaarvoormekaar.nl

www.metelkaarvoormekaar.nl

www.facebook.com/groups/metelkaarvoormekaar/

[@platformMevM](https://twitter.com/platformMevM)

2. Wat is ons opgevallen

Naast alle ideeën en wensen die burgers inbrachten (zie hoofdstuk 3), waarvoor onze dank, vielen ons nog een aantal zaken op:

- **Belang van het betrekken van burgers in dergelijke processen**

Los van de diversiteit aan meningen en opvattingen betreffende de herinrichting waren alle burgers die we gesproken hebben, vol lof over dergelijke initiatieven. Ga met burgers in gesprek (gewoon op straat) en benut hun kennis/ervaring en netwerken. Kennis brengen/halen en delen wordt door veel burgers op prijs gesteld. En vooral het ongedwongen, niet geforceerde karakter, open, niet onder tijdsdruk met elkaar in gesprek gaan spreekt burgers erg aan. Wederzijds begrip en samen proberen een idee verder te brengen.

- **Cynisme en ongelooft**

Veel mensen zijn pessimistisch over de daadwerkelijke veranderingen op het Mercuriusplein. Opmerkingen als “We praten al zo lang”, “Er is toch geen geld”, “Waarom moet daar zo’n duur en niet lokaal bureau voor aan te pas komen” en “de burgers willen daar geen geld aan uitgeven”, “ze doen maar/ze doen toch waar ze zin in hebben” hoorden we geregeld. Met andere woorden politici en bestuurders zijn blijkbaar niet goed in staat geweest hun boodschap, maar nog meer hun daadwerkelijke daadkracht, goed zichtbaar te maken aan de bevolking. In een tijd waarin vele nieuwe taken op het bordje van de gemeente komen te liggen is dit een groot punt van zorg.

- **Afwezigheid van winkeliers**

Opvallend was ook de afwezigheid van winkeliers in de discussie. Blijkbaar is er ook een gebrek aan eensgezindheid en urgentie onder de huidige winkeliers. Het is des te opvallende omdat de winkeliers medevormgever, gebruiker en de partij zijn die grote voordelen bij een optimaal vormgegeven plein hebben, nu maar ook in de toekomst.

Overigens maken ook veel burgers zich zorgen over de toekomstige ontwikkelingen rondom het winkelen. Men vreest sluiting van meer winkels met een gevaar van verloedering, achteruitgang en overlast.

- **Te beperkte benadering**

Globaal zou je kunnen stellen dat er momenteel in het dorp verschillende clusters van activiteiten geografisch gegroepeerd zijn. Te weten:

- Milrooijseweg (Gezondheid en grootwinkels)
- Kerkwijk (-plein) (Cultuur en zorg)
- Tussen Kerkplein en Mercuriusplein (Zorg en Onderwijs)
- Schuurkerkpad (Onderwijs)
- Mercuriusplein (Winkels)
- Hoogstraat (Eten en drinken)

Veel burgers wijzen erop dat een samenhangende visie noodzakelijk is. Vooral de toekomstige ontwikkelingen van winkels zou een verdere concentratie rondom bepaalde geografische gebieden (bijvoorbeeld het Mercuriusplein) noodzakelijk maken. Vestiging van horeca elders staat dan op gespannen voet met het verlevendigen van het Mercuriusplein met horeca en ontmoetingsfunctie.

- **Wij-zij-discussie**

Aansluitend op de vele opmerkingen zien we een beeld waarbij er meerdere (doel-)groepen zijn die allemaal hun eigen belang hebben en daarbij snel geneigd zijn in *wij-zij-tegenstellingen* te kijken en reageren en zich deels ook te verschansen in hun eigen koker. Globaal zou je hierbij de volgende groepen kunnen onderscheiden:

- Winkeliers gevestigd aan het Mercuriusplein of directe omgeving
- Ondernemers, niet gevestigd aan het Mercuriusplein
- De politieke partijen
- Het gemeentebestuur
- De ambtenaren
- De consumenten
- De burgers
- De evenementgebruikers/organisatoren
- De marktmensen

Anders gezegd: Het Mercuriusplein is de ruimtelijke plek waar al die (soms tegenstrijdige) belangen een plek moeten krijgen. Bij de plannen voor herinrichting van het plein zijn dan twee uitkomsten mogelijk vanuit die 'wij-zij-opstelling':

1. Er verandert niets.
2. De partij met de grootse macht/belang zal haar mening/besluit doordrukken met als gevolg heel veel verliezers en weinig draagvlak.

Beide opties zijn niet wat we willen en wij denken dat het anders kan.

Het zou wenselijk zijn als de herinrichting van het Mercuriusplein leidt tot:

1. Een daadwerkelijke kwaliteitsverbetering;
2. Betrokkenheid/draagvlak van de gehele bevolking;
3. Betrokkenheid en draagvlak van de bevolking (burgers, ondernemers, overheid en onderwijs) in de realisatie/financiering en het beheer van het Mercuriusplein.

In een bredere setting is hier binnen MevM over gesproken. MevM heeft dat uitgewerkt in een voorstel: de zogenaamde **derde weg**. Zie daarvoor bijlage 1.

3. De resultaten

a. Inwoners over de huidige situatie.

In trefwoorden samengevat is het Mercuriusplein een functionele plek om te parkeren en zo snel mogelijk weer weg te wezen. Het is geen echte ontmoetingsplek. Daarvoor is het te ongezellig, ontbreekt het aan horeca of echte ontmoetingsplekken en is het geheel niet fraai (bestrating, straatbeeld en gevels). Kortom men is weinig positief over het plein. Tegelijkertijd zien velen het grote voordeel van gemakkelijk parkeren, dichtbij de winkels. Daarin zie je ook een vorm van pragmatisme terugkomen. Gecombineerd met de drukke verkeersweg Hoogstraat en de aanwezigheid van 2 (en misschien in de nabije toekomst) 3 supermarkten leidt bij veel burgers ook tot realistische wensen: het is een complex plein.

b. Wensen, ideeën en dromen.

In de mindmap (zie kopje C) zijn alle ideeën kort samengevat. Daarbij hebben we een clustering aangebracht in zes hoofdthema's. Deze zullen we hier kort beschrijven

- **Infrastructuur**

Veel oplossingen en ideeën hebben te maken met een aanpassing van de infrastructuur. Dat impliceert wegen afsluiten, verleggen, versmallen of anders benutten maar ook de omgeving rondom het Mercuriusplein beter benutten voor parkeergelegenheid zodat de parkeerdruk op het plein minder wordt.

- **Omgeving**

De omgeving betreft de winkelgevels, de positie van de Rabobank en het Kerkplein betrekken bij het totaal van herinrichting.

- **Sfeer**

De sfeer van het plein zou sterk verbeterd kunnen worden door meer groen (echte grote bomen) aan te planten, goede verlichting aan te brengen en meer evenementen te organiseren.

- **Inrichting**

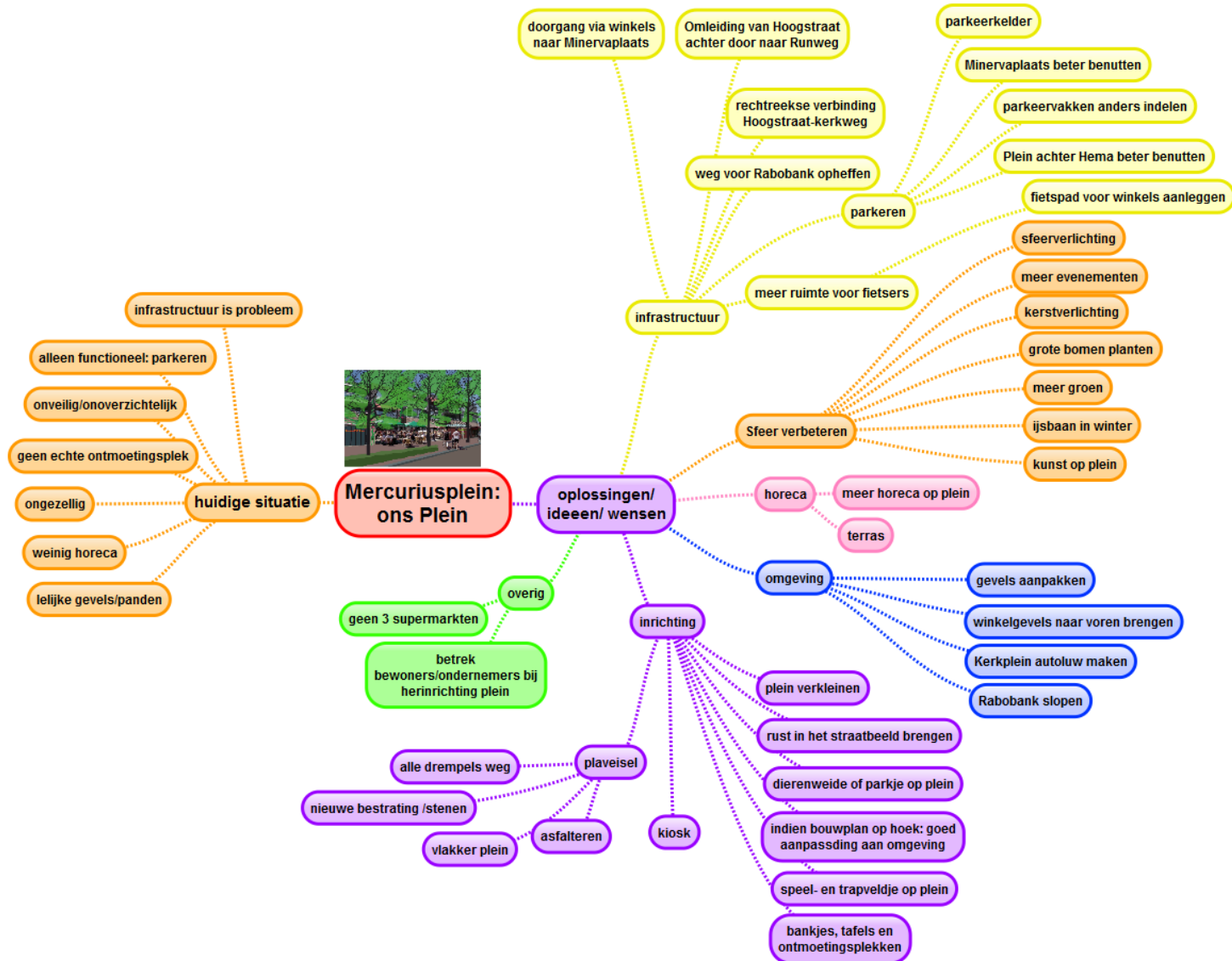
Met betrekking tot de inrichting zijn er drie richtingen. De ene betreft de aanpassing van het plaveisel. Daarnaast hebben veel burgers het over het plaatsen van een kiosk. Een derde aspect betreft het verkleinen dan wel anders inrichten van het plein

- **Horeca**

Burgers missen een plek aan het plein waar men rustig een kopje koffie/thee kan drinken zoals dat bij bekende (oude) pleinen vaak wel het geval is. Dat moet de ontmoetingsplek worden waar men even bijkomt nadat men de boodschappen heeft gedaan.

- **Overig**

Tot slot zijn er een aantal ideeën gelanceerd die moeilijk onder de bovenstaande categorieën zijn onder te brengen.

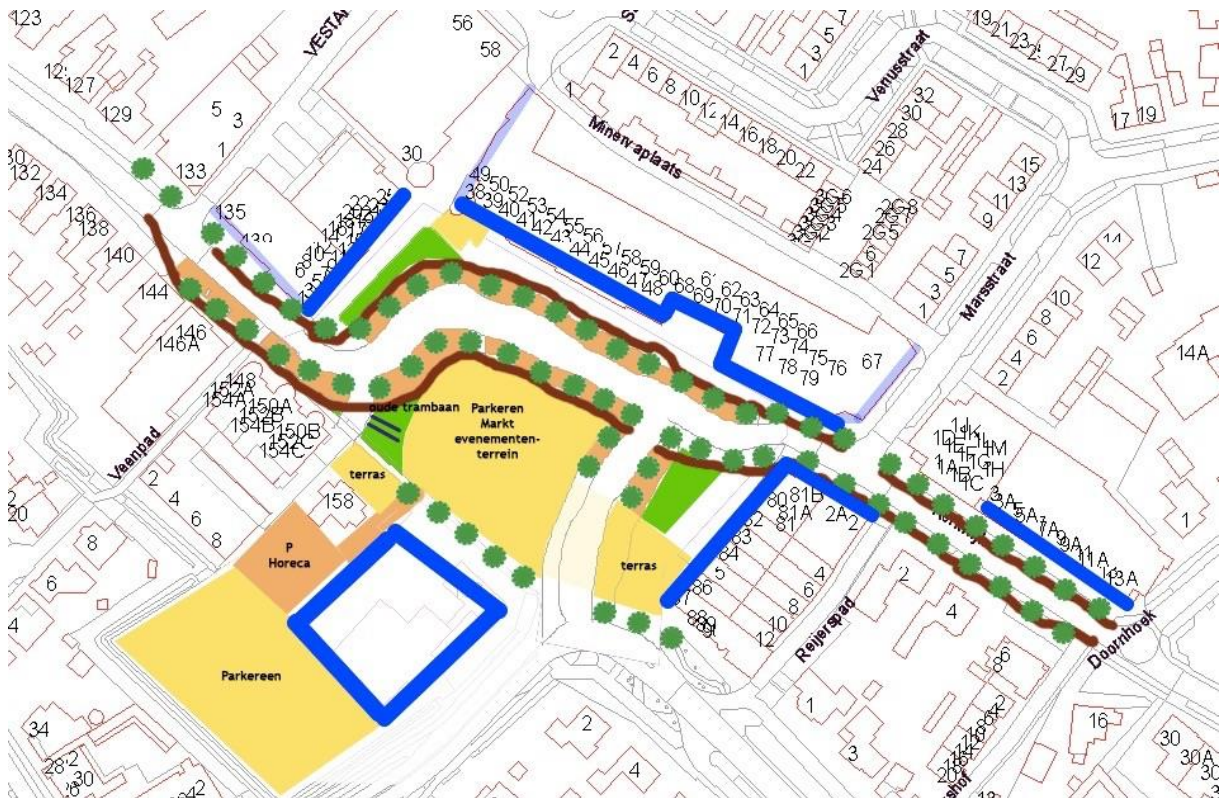

c. Enkele uitgewerkte ideeën

Op 8 november zijn door drie burgers/professionals drie ideeën in een uitgewerkte vorm verder toegelicht. Deze laten we hieronder zien. Niet vanuit de opvatting zo moet het worden, maar vooral ter inspiratie.

Luuk van den Boom

Herstel van de historische verbinding tussen kerkwijk en Hoogstraat

Hélène van Dooremolen

Ons Plein

Het Mercuriusplein biedt een grandioos ontvangst voor de auto. Bedacht in de tijd dat we de auto pakten om te recreëren en te ontmoeten. Het meest levendige plein was een parkeerplaats, geen terras, een drive in bioscoop, bermrecreatie. Met de auto boodschappen doen, nog steeds een kracht van het plein. Zelfs bezoekers uit Rosmalen weten dit gemak te waarderen, supermarkten zien hun kans om hier te settelen. En wij pakken een ijsje op het terras in Rosmalen.

Wij, bewoners, willen gezelligheid, horeca, een theehuis, kortom een dorps pleintje. Naast het Mercuriusplein is nu ook de kerkwijk in ontwikkeling. Een mooi gegeven om die twee plekken naast elkaar te zien en hun kwaliteiten en kansen te benutten.

Want waarom niet allebei? Een grandioos ontvangst voor de auto, evenementen op het Mercuriusplein en een gezellig dorps pleintje met theehuis aan het groen met historische bebouwing in de Kerkwijk? De Kerk-wijk heeft een nieuwe “Kerk” nodig een plek voor ontmoeting. Een smaakvolle plek, voor en door dorpenaren, een Nieuwe Heerlijkheid. Het ligt fraai naast het park en tegenover D'n Durpsherd, in het centrum, vlakbij Berlerode.

Het Mercuriusplein was vroeger een tuin met een prachtig landgoed en koetshuis, waar in de winter werd geschaatst. Zou het niet prachtig zijn om de parkeerplaats tot parkeertuin te transformeren met een kiosk, waar we misschien wel weer kunnen schaatsen? Het winkelend publiek te ontvangen en uit te nodigen wat langer te blijven? Parkeren verscholen onder een bladerdak, een groene overgang van winkels naar de auto's toe, een fraai entree voor winkelend publiek met de auto. Van Parkeerplaats naar Park; Mercuriuspark. Zoals Planeet Mercurius, een plek dicht bij de zon, met een sterk magnetisch veld, die niet alleen een breed publiek aantrekt maar ook winkeliers, om samen Ons Plein in het zonnetje te zetten.

En wat hebben we nodig? Berilo en zijn volgelingen, die niet alleen handel brengt en het thuis Berlicum sticht, maar ook Ons dorp, Ons centrum in beweging krijgt. En Berilo? Ik volg.

Martien van Osch, OSLO

Enkele ideeën voor het Mercuriusplein

Terras met vele grote bomen

*Doorkijk vanaf Hoogstraat richting rotonde
(Hoogstraat verlegd, smaller en strak tegen
bestaande panden)*

Een opgeruimd straatbeeld (weghalen van alle overbodige borden, obstakels, etc.)

© Oslo, oktober 2014

4. Communicatie/PR en vervolg

We willen de resultaten van dit niet-representatief burgerpanel op verschillende wijzen gaan communiceren:

- Aanbieden aan de stedenbouwkundige Arie Hoogstad
- Via onze eigen media (emailnieuwsbrief, website en Facebook)
- Via week- en dagbladen
- En aan het bestuur en de gemeenteraad van Sint-Michielsgestel

Natuurlijk zijn we ook altijd bereid onze ideeën/visie nader toe te lichten. En wat de uitkomst van deze herinrichtingsplannen ook zal zijn, wij hopen in ieder geval dat het weer **ons plein** gaat worden.

december 2014

©burgerinitiatief Mercuriusplein (onder de vlag van MevM)

Bijlage 1. De derde weg de MevM-aanpak

Om uit het dilemma te komen van de twee keuzen (er gebeurt niets of de partij met de meeste macht/belangen bepaalt) stelt MevM een derde weg voor. Een weg waarin alle betrokkenen opnieuw de dialoog met elkaar opzoeken, niet vanuit hun afkomst, belang en doelgroep maar als burgers. Een dialoog waarin we samen (de burgers) zoeken naar oplossingen voor het plein waarin elke mening gehoord en meegewogen kan worden, vanuit respect, openheid en nieuwsgierigheid. Waarin we over grenzen, korte termijn en historische situaties heen kijken.

Zodat we het plein herinrichten met denkkraft van zoveel mogelijk burgers en inzet bij de uitvoering en beheer van zoveel mogelijk partijen.

Maar ook een traject waarin duidelijk wordt dat het belang van winkeliers op de lange termijn ook het belang van burger/consument is, of het belang van een aantrekkelijk plein ook in belang is van de ondernemer die verder van het Mercuriusplein is gevestigd. We willen een proces op gang brengen waarin de herinrichting van het Mercuriusplein in ons aller belang is. Een gezamenlijk belang.

Dat wil niet zeggen dat iedereen het eens zal zijn met het resultaat. Maar iedereen is serieus gehoord en er wordt duidelijk toegelicht waarom anders is gekozen. Transparantie van het proces zonder de druk van de macht maar op basis van argumenten! Een aantal voordelen van deze aanpak, per fase, staan hieronder vermeld.

- **Denk- en planfase**

- Ieder burger mag zijn haar mening geven/wensen en ideeën inbrengen, waardoor in het proces recht gedaan kan worden aan minderheden of minderheidsstandpunten; leders belang/betrokkenheid is transparant en voor allen duidelijk;
- Er wordt gewerkt van een individueel- naar een gezamenlijk belang;
- Er ontstaat transparante besluitvorming en daardoor veel draagvlak voor daadwerkelijke aanpassingen van het plein.

- **Uitvoeringsfase**

- Inzet van middelen en menskracht vanuit de samenleving (gedeelde verantwoordelijkheid door overheid, ondernemers, onderwijs, mensen die moeilijk inzetbaar zijn op arbeidsmarkt en burgers);
- Een geleidelijk invoeringstraject over een langere periode waardoor inzet en geldelijke middelen in kleine stukjes ingezet kunnen worden.
- Het Mercuriusplein kan als een 'social enterprise' ontwikkeld worden.

- **Beheerfase**

- Ook in deze fase kunnen burgers, vanuit hun specifieke rol en betrokkenheid, het plein gaan beheren (via het organiseren van activiteiten, onderhoud van groen, ontmoeten, handhaven van orde/veiligheid, etc.).
- Het legt verbindingen en versterkt deze tussen burgers en winkeliers: samen staan we ervoor om een mooi, winkelplein te behouden in ons dorp.

Hoe kunnen we dit realiseren?

De bijdrage van MevM is het actief faciliteren om deze betrokkenenparticipatie vorm te geven bij ontwikkeling, realisatie en beheer van 'Ons Mercuriusplein'. Hiermee kan het Mercuriusplein dienen als metafoor voor participerende inwoners en ondernemers en daarmee als vliegwiel dienen voor overtuigd participerende en initiërende inwoners en een faciliterende overheid.

De zorgen van de overheid zijn ook onze zorgen:

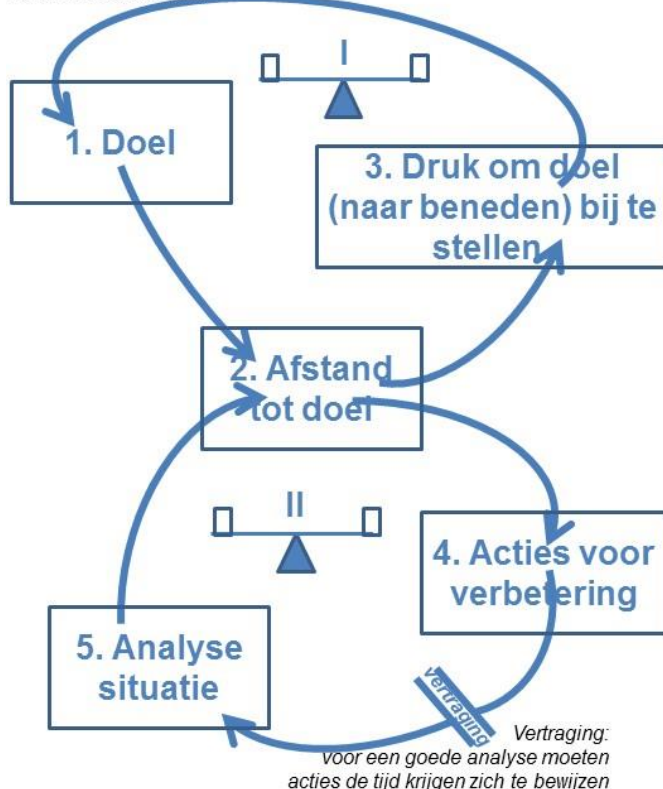
- Er is niet genoeg kwaliteit
- Het komt nooit af/wordt niet gerealiseerd
- Het kost veel meer geld dan begroot/budget

MevM snapt deze zorgen en neemt ze niet weg. Maar als dit de zorgen zijn dan kunnen we deze met elkaar managen. Een spannend proces? Jazeker. Maar moeten we het daarom maar niet doen? Dat zou de slechtste reden zijn.

Dus Met elkaar krijgen we Ons Mercuriusplein voor Mekaar! Graag zouden wij als MevM daar onze bijdrage in willen leveren.

In onderstaand figuur is weergegeven hoe we vanuit een systeemtheoretisch kader een dergelijk proces vorm kunnen geven om van een plein naar ons plein te komen.

Systemen zoeken evenwicht. Dus onze 1^e reactie speelt zich af in systeemcirkel I. Dit systeem leidt tot chronische doelverlaging. Resultaat: een plein.
Systeemcirkel II geeft de mogelijkheid dit te doorbreken! Resultaat: Ons Plein!

Van: plein

1. Doel:
Een aantrekkelijk plein dat inwoners, ondernemers en bezoekers verbind. Verbinding tijdens ontwerp, ontwikkeling, realisatie en door resultaat: Ons Plein!

3. Druk om doel bij te stellen:
Van alles een beetje minder (de kaasschaafmethodiek) waardoor een 'net niet Ons Plein!' ontstaat.

2. Afstand tot doel:

- Te weinig financiële middelen.
- Gaat allemaal te lang duren.
- Eindeloze discussie zonder resultaat.
- Inwoners / ondernemers snappen niet wat ze willen want hebben de kennis niet.
- Inwoners / ondernemers kunnen niet verder kijken dan eigen belang.

Naar: Ons Plein!

4. Acties gericht op verkleining afstand tot doel:
Gefaseerde aanpak in:

- financiën
- tijd

Investeren (tijd) in:

- gezamenlijkheid van probleemherkenning (welke problemen zijn we aan het oplossen)
- het echte gesprek waar iedereen gehoord wordt. Actief opzoeken en mensen niet weg laten komen!
- terugkoppeling op basis van argumentatie waarbij open houding voor betere argumenten.
- kennis en kunde aanspreken in het dorp.

5. Analyse situatie:
Acties inzetten (volgtijdelijk of tegelijkertijd al naar gelang de mogelijkheden) en met elkaar analyseren of ze bijdragen aan 1. Doel. Eventueel bijstellen.

Een andere visie op de herontwikkeling van het Mercuriusplein